

Povodí Odry dostavělo suchou nádrž Loděnice

V rámci protipovodňových „Opatření na horní Opavě“ byla v listopadu roku 2018 ukončena výstavba menšího suchého poldru Loděnice. Má ochránit obec Holasovice a místní část Loděnice před účinky povodní na toku Lipinka, a to až do úrovně stoleté vody. Hráz suché nádrže je vysoká 5,4 m a dlouhá 286 m. Stavba byla zahájena v březnu 2017 a vyšla na necelých 33 mil. Kč.

Čtěte na straně 4

VODOHOSPODÁŘI INFORMUJÍ

PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ NA HORNÍ OPAVĚ | 06/2018

Přehrada Nové Heřminovy byla v územním plánu kraje potvrzena

Ústavní soud zamítl stížnost obce

Ústavní soud rozhodl dne 8. listopadu 2018 o tom, že nebyla porušena ústavně zaručená práva obce Nové Heřminovy na samosprávu, ochranu majetku a soudní ochranu ve věci vymezení plochy pro opatření ke snížení povodňových rizik na horní Opavě prostřednictvím nádrže Nové Heřminovy v Zásadách územního rozvoje Moravskoslezského kraje (ZÚR). Podobně již předtím rozhodl Krajský soud v Ostravě dne 13. února 2014 i Nejvyšší správní soud v Brně dne 4. listopadu 2014.

Vzhledem k tomu, že se jedná o složitý právní akt, pokusíme se o vysvětlení celého problému.

Obec Nové Heřminovy (stěžovatelka), stručně řečeno, opakovaně namítala, že toto opatření pro ni bude mít likvidační vliv, že je výstavba nádrže nepřiměřená, že nedochází k realizaci opatření v obcích, které mají být chráněny, a že kraj překročil svou pravomoc zásahem do území obce.

Ústavní soud ale konstatoval, že ZÚR vycházejí nejen z prostého politického rozhodnutí o stavbě vodní nádrže, ale že toto rozhodnutí je hájitelné též z odborných hledisek. Zvolená varianta preferuje zachování části území obce na úkor možné úrovně protipovodňové

ochrany (pozn. red.: z možných řešení bylo zvoleno to mírnější, ale méně efektivní – menší nádrž oproti efektivnější větší nádrži) a záměr má být doprovázen opatřeními v dalších dotčených obcích (zátěž ponesou téměř všechny obce až po město Opavu).

Veřejný zájem na této stavbě byl jasně definován

Samotný účel stavby vodní nádrže byl dle Ústavního soudu Moravskoslezským krajem srozumitelně a logicky vysvětlen, přičemž veřejný zájem

na této stavbě byl jasně definován jako zájem na protipovodňové ochraně. Moravskoslezský kraj posuzoval dvě varianty stavby vodní nádrže a zvolil variantu pro obec Nové Heřminovy příznivější, při níž dojde k zachování jádrového území této obce (druhá varianta s velkou přehradou by naproti tomu znamenala zatopení většiny území obce a její faktickou likvidaci). Nulová varianta bez protipovodňové ochrany obyvatelstva v této oblasti – vzhledem ke katastrofálním povodním z roku 1997, které mohou znovu nastat – byla vyřazena jako nevhodná.

ZÚR byly schváleny 22. prosince 2010, obec se proti nim vymezila 18. listopadu 2013

Obec Nové Heřminovy se proti ZÚR nevymezila ani při jejich projednávání v letech 2009 až 2010, ale ani po jejich vyhlášení Moravskoslezským krajem v roce 2011. První úkon proti ZÚR provedla na konci roku 2013(!), tedy téměř tři roky od schválení ZÚR a téměř pět let po rozhodnutí vlády z roku 2008 o menší nádrži a zachování obce. V té době již stát, kraj, okolní obce i investor věnovali nemalé prostředky na přípravu opatření, byly pořízeny projekty, územní plány a proběhlo již také např. mezinárodní jednání.

Odpověď na otázku „proč tak pozdě“ není úplně jednoduchá. Obec Nové Heřminovy podle našeho názoru vnímala po usnesení vlády v roce 2008 výhodnost volby malé nádrže, zachování obce a spolupracovala při přípravě svého rozvoje. Svědčí o tom zachované dokumenty a zápisy, např. zpracování Studie udržitelného rozvoje obce, kterou financovalo Ministerstvo životního prostředí ČR, či Urbanistické studie, kterou zajišťoval resort zemědělství. Na obou studiích se podílelo vedení obce i mnoho jejích občanů svými vlastními návrhy

a připomínkami co v obci doplnit a vylepšit (plochy pro rodinné domy, dům pro seniory, malé lázně a další). Tyto věci, které jsou nyní součástí navrhovaných kompenzací obci, tedy nevymyslel nikdo „zvenku“. Na základě tehdejšího kladného postoje obce k řešení s menší nádrží byla v roce 2010 z důvodu výstavby údolní nádrže na řece Opavě u Nových Heřminov zrušena Moravskoslezským krajem stavební uzávěra, která byla původně vyhlášena v roce 1968 k omezení stavební činnosti.

Pokračování na str. 2

FOTO: SN Loděnice

Pokračování ze str. 1

Vymezení se proti Zásadám územního rozvoje Moravskoslezského kraje bylo jednoznačně zodpovědností nového zastupitelstva obce, které vzešlo z voleb v říjnu roku 2010 a začalo fungovat od 9. listopadu 2010. První oficiální stanovisko obce Nové Heřminovy s odmítnutím menší nádrže bylo odesláno na Ministerstvo zemědělství ČR 12. listopadu 2010. V té době nebyly ZÚR kraje ještě ani vydány, k tomu došlo

22. prosince 2010. Následovalo 15denní vyvěšení na úředních deskách všech obcí, včetně obce Nové Heřminovy. K nabytí účinnosti ZÚR potom došlo 4. února 2011. Chtěla-li tehdy obec okamžitě vystupovat proti schváleným ZÚR, byla o tom zmíněným vyvěšením přímo v obci informována. U soudu se mohla obec v čele s novým zastupitelstvem hájit i neprodleně po nabytí účinnosti ZÚR v roce 2011. Pověření k zastupování obce ve věci přehrady měl již od roku 2006 JUDr. Radek Ondruš.

Ústavní soud tedy mohl s ohledem na pasivitu obce jasně konstatovat, že Moravskoslezský kraj při výkonu samosprávy dbal i na zájmy stěžovatelky (obce Nové Heřminovy), a to přesto, že podle Ústavního soudu sama obec své zájmy bez právně akceptovatelného důvodu nehájlila. Velice problematické je dle našeho názoru tvrzení, které obec Nové Heřmi-

novy použila ve své stížnosti soudům, že k povodním zde již dlouho nedošlo. Dle obecní kroniky obce Nové Heřminovy došlo k zatopení podstatné části zástavby ve dvacátém století nejméně třikrát, a to v červenci roku 1903, na přelomu května a června roku 1940 a zvláště devastujícím způsobem v červenci roku 1997. I přesto obec zvýšení

vlastní povodňové ochrany jako součást současného projektu odmítá.

Ústavní stížnost se zamítá

Na závěr lze tedy říci, že Moravskoslezský kraj při výkonu samosprávy svého území dbal i na zájmy stěžovatelky, přestože stěžovatelka sama své zájmy

řádně nehájlila. Napadená rozhodnutí a jim předcházející zásady územního rozvoje poskytují dostatečný a přesvědčivý podklad pro konstatování, že na provedení protipovodňových opatření mají zájem další obce, které své zájmy na rozdíl od stěžovatelky uplatnily řádně a na protipovodňových opatřeních se budou též podílet.

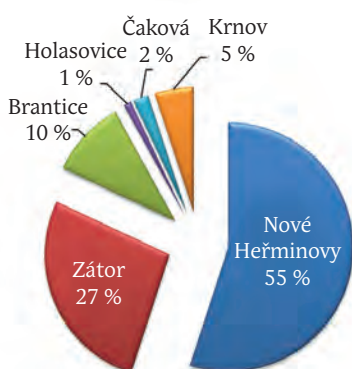
Víte, že:

- ✓ Menší nádrž na řece Opavě v místě pod zástavbou navrhla sama obec Nové Heřminovy v roce 2001 ve studii, kterou si zadala u brněnských vodohospodářů.
- ✓ Součástí projektu jsou opatření, která by umožnila rozvoj a růst obce nejméně na dvojnásobnou velikost.
- ✓ Původní velká nádrž mohla snížit 100letou povodeň lépe než současná varianta nádrže, ale musela být zmenšena, aby byla zachována obec Nové Heřminovy. Proto musely být navrženy nové hráze a větší koryto řeky Opavy v Zátoru, Branticích a Krnově.
- ✓ Opatřeními na horní Opavě jsou dotčeny také další obce a města. Pro porovnání uvádíme následující tabulku:

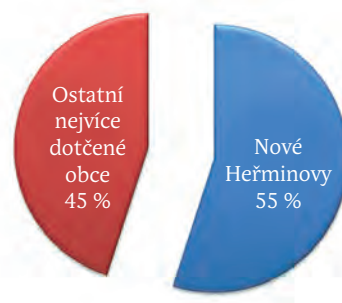
Katastrální území	Objekty k trvalému bydlení	Objekty k rekreaci	Ostatní objekty	Objekty celkem	Přehled zabraných ploch trvalými zábory jednotlivých staveb v rámci celé stavby OHO	
Nové Heřminovy	18	22	15	55	2 037 529 m ²	55 %
Zátor	5	10	6	21	976 521 m ²	27 %
Brantice	0	0	2	2	351 490 m ²	10 %
Holasovice	1	0	0	1	24 130 m ²	1 %
Čaková	0	0	0	0	73 347 m ²	2 %
Krnov	0	0	1	1	178 257 m ²	5 %
Celkem	24	32	24	80	3 641 274 m ²	100 %

- ✓ Novým Heřminovům je navíc solidárně nabízena stejná úroveň ochrany před povodněmi jako například městu Krnovu. Takovou ochranu obce by mimo tento projekt nešlo ekonomicky zdůvodnit, protože v obci se nachází velmi malé množství budov v porovnání s finančními náklady na výstavbu potřebných hrází a dalších nutných staveb.
- ✓ Obec Nové Heřminovy má možnost jednat o nadstandardních kompenzacích, jako je například převod státních pozemků na obec. S ohledem na současný postoj toho nevyužívá a možná ani nevyužije, což bude mít velký dopad na její další vývoj. Obec Nové Heřminovy tak ztratí možnost získat pozemky, které by mohla využít k výstavbě ulic a dalších záměrů.

redakce

Nejvíce dotčené obce**Ostatní dotčené obce**

x
Obec Nové Heřminovy

Obec Nové Heřminovy se dosud pokoušela odvoláními a dalšími právními kroky zastavit, narušit či zpomalit proces povolování přehrady

Výčet správních řízení, ve kterých obec Nové Heřminovy byla neúspěšná a postupovala či postupuje proti stavbě přehrady:

- 1) Zásady územního rozvoje (ukončeno ve prospěch státního podniku Povodí Odry):
 - Obec Nové Heřminovy podala ke Krajskému soudu v Ostravě návrh na zrušení Zásad územního rozvoje kraje obsahujících vodní dílo Nové Heřminovy.
 - Krajský soud návrh 13. února 2014 zamítl, proti čemuž podala obec kasační stížnost.
 - Kasační stížnost byla projednávána u Nejvyššího správního soudu, který stížnost zamítl 4. listopadu 2014.
 - Obec Nové Heřminovy podala proti rozsudkům obou soudů ústavní stížnost, která byla Ústavním soudem

8. listopadu 2018 zamítnuta.
- 2) Použití trhacích prací při inženýrsko-geologickém průzkumu v profilu hráze vodního díla Nové Heřminovy (ukončeno ve prospěch státního podniku Povodí Odry):
 - Obvodní báňský úřad zahájil 18. ledna 2016 řízení o povolení trhacích prací pro inženýrsko-geologický průzkum v šachtách profilu hráze vodního díla Nové Heřminovy.

- Obec Nové Heřminovy se přihlásila k účasti v řízení, což bylo ze strany Obvodního báňského úřadu odmítnuto.
- Obec proti vyloučení podala odvolání, zamítnutí účasti obce bylo rozhodnutím Obvodního báňského úřadu zrušeno a obec byla zařazena jako účastník řízení.
- Obvodní báňský úřad vydal 16. června 2016 rozhodnutí povolující trhací práce, proti čemuž se obec Nové

- Heřminovy odvolala.
- Český báňský úřad jakožto odvolací orgán 2. září 2016 odvolání zamítl a potvrdil povolení trhačích prací.
 - 3) Výjimka pro zvláště chráněné druhy živočichů (ZCHD) pro vodní dílo Nové Heřminovy (včetně námítky podjatosti Krajského úřadu Moravskoslezského kraje):
 - 22. listopadu 2017 zahájil Krajský úřad Moravskoslezského kraje řízení pro výjimku pro ZCHD.
 - Obec Nové Heřminovy předložila stanoviska a námítky podjatosti.
 - Ministerstvo životního prostředí

- ČR vydalo 19. ledna 2018 usnesení o nepodjatosti Krajského úřadu Moravskoslezského kraje v samostatném řízení, proti němuž podala obec Nové Heřminovy rozklad.
- Následně vydal Krajský úřad Moravskoslezského kraje 9. července 2018 rozhodnutí o výjimce, proti němuž podala obec Nové Heřminovy blanketní odvolání, které již nedoplnila (*blanketní odvolání znamená odvolání bez udání důvodu – pozn. red.*).
 - Ministerstvo životního prostředí ČR pak 19. listopadu 2018 jako odvolací orgán vydal potvrzující

- rozhodnutí o výjimce.
- 4) Výjimka pro zvláště chráněné druhy živočichů (ZCHD) pro vodní dílo Nové Heřminovy – související objekty (včetně námítky podjatosti Krajského úřadu Moravskoslezského kraje):
- 19. prosince 2016 zahájil Krajský úřad Moravskoslezského kraje řízení pro výjimku pro ZCHD.
 - Obec Nové Heřminovy předložila stanoviska a námítky podjatosti.
 - Ministerstvo životního prostředí ČR zamítlo námítku podjatosti 23. března 2017.
 - Následně vydal Krajský úřad Moravskoslezského kraje 21. července

- 2017 rozhodnutí o výjimce, proti němuž podala obec Nové Heřminovy odvolání.
- Ministerstvo životního prostředí ČR 20. prosince 2017 zrušilo rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje. Krajský úřad Moravskoslezského kraje vydal 11. července 2018 nové rozhodnutí, proti němuž podala obec Nové Heřminovy blanketní odvolání, které již nedoplnila.
 - Ministerstvo životního prostředí ČR pak 28. listopadu 2018 jako odvolací orgán vydal potvrzující rozhodnutí o výjimce.

redakce

Hydrologická situace, sucho a funkce nádrží

I hydrologický rok 2018 byl poznamenán nedostatkem srážek a sucho se významně projevilo také v našem dílčím povodí Odry. Suché období začalo dříve než v roce 2015, a situace v červnu tak byla na vodních tocích dokonce horší než při tehdejších mimořádném suchu.

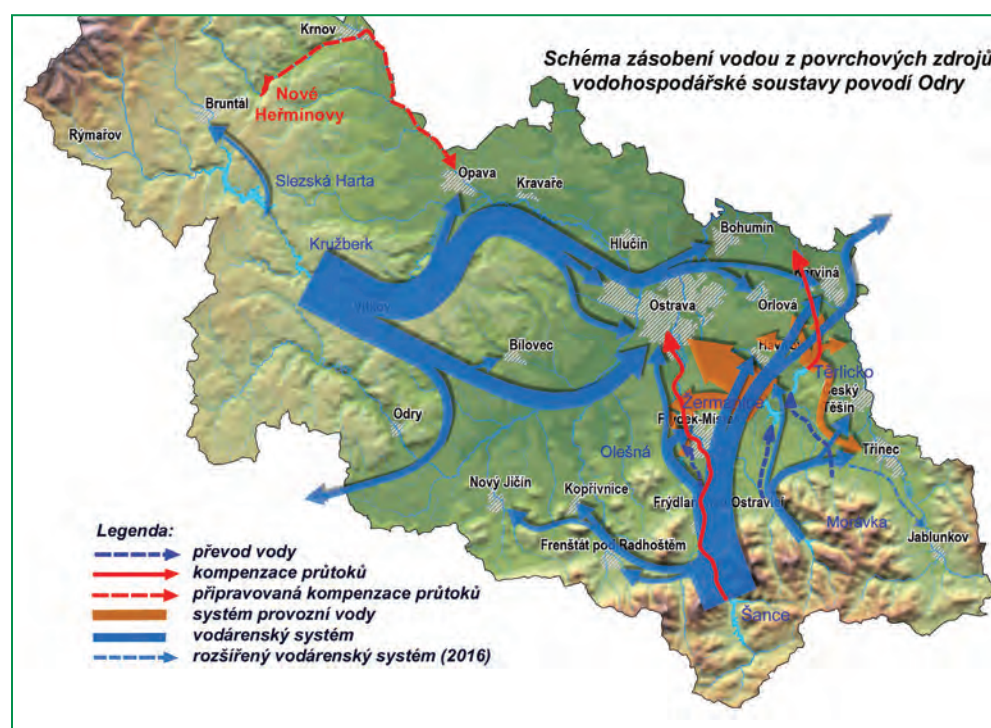
Řeka Opava je charakteristická mnohem stabilnějšími hydrologickými poměry než vodní toky na beskydské straně povodí. V jarním období je dlouho dotována vodou z tání sněhu v Jeseníkách. V roce 2018 v ní ale již v květnu poklesly vodní stavy na hodnoty okolo 330 denních průtoků, tedy na neobvykle nízké průtoky pro toto období. Následně se průtoky dočasně zvyšovaly pouze několika menšími srážkami, poslední z nich proběhla v polovině měsíce července.

Od té doby byly srážky významně podnormální a průtoky v řece Opavě klesaly během srpna až října pod hodnotu 355 denních průtoků. Tedy mimořádně nízkých průtoků, které se statisticky vyskytují pouze několik dní v roce.

Minimální průtoky byly na podzim tohoto roku v řece Opavě dosaženy v polovině října. Ve městě Krnov protékalo Opavou pouze okolo 500 l/s,

přítom dlouhodobý průměrný průtok je zde 4300 l/s. Takto nízké průtoky již mohou způsobit problémy odběratelům povrchové vody z řeky Opavy, kteří musejí dodržovat stanovený zůstatkový průtok v řece a odběry již mohou být v tuto dobu omezovány. Do budoucna by takové situaci měla napomoci připravovaná údolní nádrž Nové Heřminovy svým nadlepšovacím účinkem na průtoky. Ta by mohla vypouštěním průtoků z nádrže až do hodnoty 800 l/s zvyšovat minimální průtoky v řece Opavě, a tím nadlepšovat vodní prostředí v řece.

K nádržím provozovaným státním podnikem Povodí Odry lze obecně uvést, že průběh hladin v nádržích byl v roce 2018 rozkolísaný. Po všeobecném poklesu hladin v jarním období a na začátku období letního došlo k naplnění objemů beskydských nádrží výraznou srážkovou epizodou 17. a 18. července, kdy byly v Beskydech dosaženy srážkové úhrny až

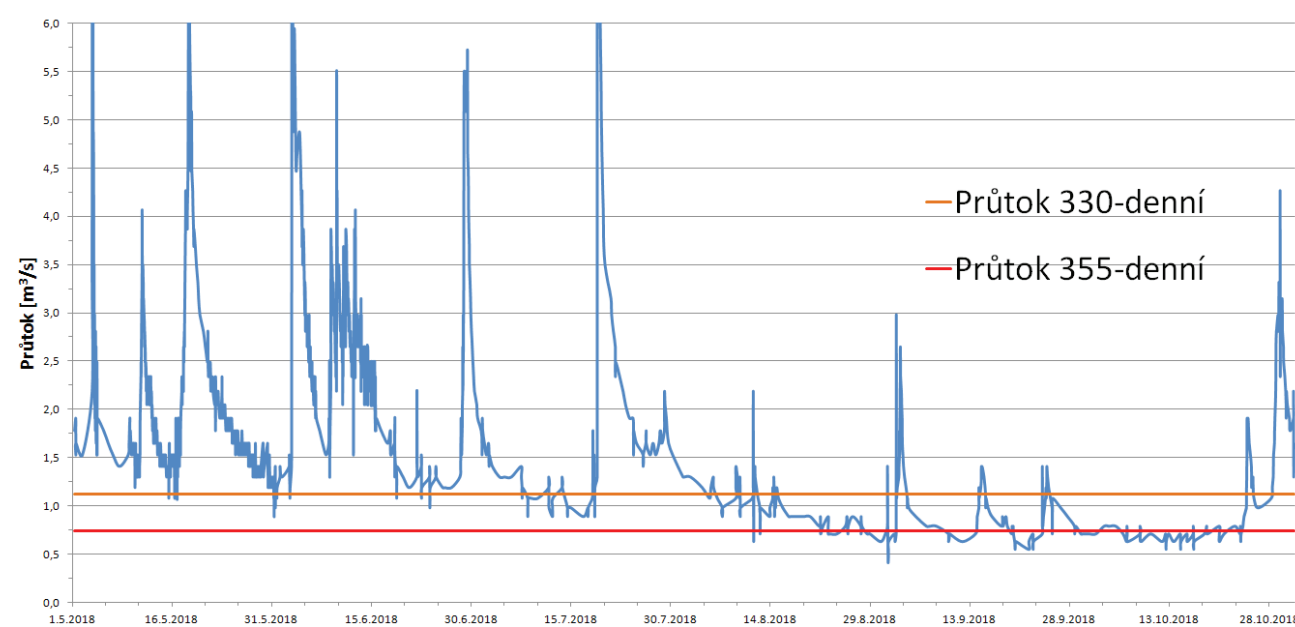

200 mm za dva dny. Poté hladiny v nádržích setrvale klesaly, neboť přítoky do nádrží se s ohledem na absenci významnějších srážek a na „podzimní přísušek“ postupně dále snižovaly a pohybovaly se i na úrovních 355- až 364 denních průtoků, tedy na dlouhodobých minimech. Nádrže tak využívaly zachycenou vodu pro plnění zásobní funkce (zásobování obyvatel a průmyslu) a také pro zajištění průtoků v tocích pod nádržemi. Nejnižší hodnotu naplnění zásobního objemu jsme zaznamenali u nádrže Šance na řece Ostravici, a to necelých 50 % (v polovině července). U ostatních údolních nádrží státního podniku Povodí Odry se naplnění pohybovalo po celý rok nad 70 %. Nádrž Slezská Harta na řece Moravici byla ještě na počátku měsíce července 2018 udržována na maximální zásobní hladině. Od tohoto okamžiku

hladina setrvale klesala a nádrž plnila zásobní funkci, kdy níže ležícímu Kružberku a řece Moravici poskytla téměř 30 mil. m³ vody. Na průběhu letošního roku můžeme ukázat nezastupitelnou roli nádrží pro zajištění potřeb člověka a také pro zajištění potřeb životního prostředí i přírody samotné. V současnosti systém Vodohospodářské soustavy povodí Odry bezpečně a bezporuchově zásobuje téměř milion obyvatel regionu surovou vodou v množství okolo 1800 l/s. Toto množství se v období sucha zvyšuje poté, kdy zákonitě klesají hladiny podzemních vod a tím i její odběry, a to až na 2200 l/s. Obdobně to platí pro zásobení průmyslových subjektů, kdy se jejich odběry v množství okolo 2000 l/s vlivem vysokých teplot a potřeb provozů zvyšují až na 2400 l/s, přičemž by odstávky některých z nich z důvodu omezení či zastavení dodávky vody mohly znamenat i ukončení výroby (což se týká zejména hutního průmyslu). Nádrže ve správě státního podniku Povodí Odry jsou schopny spolehlivě plnit funkce zásobování vodou i nadlepšování průtoků v řekách, a prokazují tak, že i v době střídajících se extrémů dokážou zabezpečit vodu pro člověka i přírodu.

redakce

Vodní tok Opava - město Krnov - průtok za období od 1. května do 31. října 2018

Kde se aktuálně staví:

Povodí Odry dostavělo suchou nádrž Loděnice

V rámci protipovodňových „Opatření na horní Opavě“ byla v prosinci roku 2018 ukončena výstavba menšího suchého poldru Loděnice. Má ochránit obec Holasovice a místní část Loděnice před účinky povodní na toku Lipinka, a to až do úrovně stoleté vody. Hráz suché nádrže je vysoká 5,4 m a dlouhá 286 m. Stavba byla zahájena v březnu 2017 a vyšla na necelých 33 mil. Kč.

Těleso hráze bylo navrženo jako sypané, homogenní, k převádění vody bude sloužit sdružený betonový objekt zajišťující funkci spodních výpustí i bezpečnostního přelivu. Objekt je z převážné části skryt hrázovým tělesem (zemínou), aby nenarušoval vzhled okolí. Pro zajištění maximální bezpečnosti nádrže je v pravém zavázání hráze do terénu vybudován nouzový přeliv ve formě terénního průlehu. Projekt byl financován ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím programu Ministerstva zemědělství ČR 129 260 „Podpora prevence před povodněmi III“. Zhotovitelem stavby

bylo sdružení tří firem: POHL cz, a.s., Zvánovec a.s. a VHS – Vodohospodářské stavby, spol. s r.o. Společně s výstavbou suché nádrže probíhal archeologický výzkum odhaleného sídliště a pohřebiště z konce eneolitu až počátku doby bronzové. Jedná se o významný nález osídlení kulturou Chlopič-Veselé v rámci Českého Slezska, který byl dosud zachycen pouze na dvou místech, a to v Opavě-Kylešovicích a v Opavě-Kateřinkách. Terénní výzkumné práce, které prováděl Archeologický ústav AV ČR, Brno, byly dokončeny a nyní se celý nález vyhodnocuje.

FOTO: SN Loděnice

FOTO: SN Loděnice

FOTO: SN Loděnice - velká neprůtočná tůň

Suché nádrže Lichnov III a Lichnov V

V roce 2017 byly dokončeny suché nádrže Lichnov III na Tetřevském potoce a Lichnov V, které chrání obec Lichnov před lokálními přívalovými srážkami. Celkové náklady na stavbu těchto dvou suchých nádrží byly 60,5 mil. Kč.

Suchá nádrž Jelení

V roce 2018 probíhaly také stavební práce na výstavbě největší suché nádrže se sypanou hrází v Moravskoslezském kraji – suché nádrži Jelení. Výška hráze bude v nejvyšším místě dosahovat až 16 m a její délka 273 m. Suchá nádrž Jelení

svým účinkem přispěje jak k tlumení regionálních povodní, tak přívalových srážek. Koncepčně byl neškodný odtok z nádrže stanoven podle kapacity Kobyliho potoka přes obec Karlovice s přírůstkem o velké vody z Adamovského potoka. Maximální objem suché nádrže na toku Kobyliho potok přibližně 460 m nad soutokem s Adamovským potokem je navržen na 865 tisíc m³ (retenční objem 757 tisíc m³). Stavba této nádrže byla zahájena v únoru 2017 a bude do-

končena v dubnu 2019. Náklady na realizaci jsou 150 mil. Kč.

Výstavbu všech výše uvedených suchých nádrží zabezpečuje státní podnik Povodí Odry v rámci „Opatření na horní Opavě“. Nádrže jsou navrženy na transformaci stoleté povodně na neškodný odtok (tj. zpravidla jednoletý průtok) a doplňují klíčový prvek souboru protipovodňových opatření, kterým je i nádrž Nové Heřminovy.

redakce

FOTO: SN Lichnov III

FOTO: SN Lichnov V

FOTO: SN Jelení - zátoka